

Центральноукраїнський національний технічний університет

Механіко-технологічний факультет

Кафедра машинобудування, мехатроніки і робототехніки

«Допущено до захисту»

Завідувач кафедри ММіР

к.т.н., доцент

_____ Андрій ГРЕЧКА

« ____ » _____ 2025 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

на тему:

«Вдосконалення технологічного процесу механічної обробки деталі корпус НШ20М-4-01-01-08»

Виконав здобувач вищої освіти 4 курсу групи
ПМ-21ПЗ-3

ОПП «Комп'ютерний інжиніринг технологій,
робототехніка і 3D-друк»

спеціальності 131 «Прикладна механіка»

_____ Віктор ХОРЄВ

Керівник роботи к.т.н., ст. викладач

_____ Антон АПАРАКІН

Рецензент: к.т.н., доц.

_____ Любов ОЛІЙНИЧЕНКО

Кропивницький 2025

Центральноукраїнський національний технічний університет	
Факультет	Механіко-технологічний
Кафедра	Машинобудування, мехатроніки і робототехніки
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	13 Механічна інженерія
Спеціальність	131 Прикладна механіка
Освітньо-професійна програма	Комп'ютерний інжиніринг технологій, робототехніка і 3D-друк

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри ММР
_____ Андрій ГРЕЧКА

« _____ » _____ 2025 р.

**ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
ЗА ПЕРШИМ (БАКАЛАВРСЬКИМ) РІВНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ЗДОБУВАЧА**

Хорева Віктора Ігоровича

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: Вдосконалення технологічного процесу механічної обробки деталі корпус НШ20М-4-01-01-08.

2. Керівник роботи: _____ к.т.н., ст. викл., Антон АПАРАКІН

3. Строк подання роботи до захисту _____ « _____ » червень 2025 р.

4. Мета та завдання кваліфікаційної роботи:

Метою роботи є оптимізація технологічного процесу механічної обробки деталі корпус НШ20М-4-01-01-08 для підвищення виробничої ефективності та зниження собівартості виготовлення при одночасному дотриманні вимог щодо точності та якості продукції.

Завдання:

- здійснити аналіз заданого технологічного процесу виготовлення деталі корпус НШ20М-4-01-01-08, запропонувати заходи по раціоналізації та підвищенню ефективності технологічного процесу;
- провести комплекс робіт по підборі металорізального обладнання, різального інструменту, верстатних затискних пристосувань, розрахувати припуски, режими різання та виконати нормування операцій технологічного процесу;
- розробити конструкцію та вимоги до різального інструменту та контрольно-вимірального пристосування, із розробкою конструкторської документації.

5. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
РОЗДІЛ 1	Антон АПАРАКІН		
РОЗДІЛ 2	Антон АПАРАКІН		
РОЗДІЛ 3	Антон АПАРАКІН		
ДОДАТКИ	Антон АПАРАКІН		

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	ВСТУП	Травень 2025	вик.
2	РОЗДІЛ 1	Травень 2025	вик.
3	РОЗДІЛ 2	Травень 2025	вик.
4	РОЗДІЛ 3	Червень 2025	вик.
5	ВИСНОВКИ	Червень 2025	вик.
6	ДОДАТКИ	Червень 2025	вик.
7	Графічна частина та оформлення	Червень 2025	вик.

Дата видачі завдання « ____ » _____ 2025 р.

Керівник роботи _____ Антон АПАРАКІН
(підпис)

Завдання прийнято до виконання « ____ » _____ 2025 р.

Здобувач _____ Віктор ХОРЄВ
(підпис)

АНОТАЦІЯ

Хорєв В.І. Вдосконалення технологічного процесу механічної обробки деталі корпус НШ20М-4-01-01-08 : кваліфікаційна бакалаврська робота : спец. 131 Прикладна механіка / наук. кер. А. Р. Апаракін ; Центральноукраїн. нац. техн. ун-т. - Кропивницький : ЦНТУ, 2025. 43 с.

Кресленників – разом 3 аркуші формату А1.

Метою даної роботи є оптимізація технологічного процесу механічної обробки деталі корпус НШ20М-4-01-01-08 для підвищення виробничої ефективності та зниження собівартості виготовлення при одночасному дотриманні вимог щодо точності та якості продукції.

Актуальність теми зумовлена широким використанням шестеренних насосів, ключовим елементом яких є корпус НШ20М-4-01-01-08. У зв'язку з цим удосконалення процесу його механічної обробки є важливою інженерною задачею.

У роботі проведено аналіз чинного технологічного процесу з виявленням його недоліків, вивчено конструкцію деталі та заготовки. Також здійснено вибір необхідного металорізального обладнання й інструменту, розраховано припуски та нормовано технологічні операції. Окрім цього, розроблено конструкцію торцевого зенкера та контрольного пристосування.

технологічний процес, шестерня ведуча, шестеренний насос, зенкер, механічна обробка

ANNOTATION

Khorev V.I. Improvement of the machining process for the housing part NSH20M-4-01-01-08 : qualifying bachelor's thesis: speciality 131 Applied mechanics / scientific director A. R. Aparakin; Central Ukrainian National Technical University - Kropyvnytskyi: CUNTU, 2025. 43 p.

Drawings - a total of 3 sheets of A1 format.

The purpose of this work is to optimize the technological process of mechanical processing of the part of the NSH20M-4-01-01-08 housing to increase production efficiency and reduce manufacturing costs while meeting the requirements for accuracy and product quality.

The relevance of the topic is due to the widespread use of gear pumps, the key element of which is the NSH20M-4-01-01-08 housing. In this regard, improving the process of its mechanical processing is an important engineering task.

The work analyzes the current technological process with the identification of its shortcomings, studies the design of the part and the workpiece. Also, the necessary metal-cutting equipment and tools are selected, allowances are calculated and technological operations are standardized. In addition, the design of the end countersink and control device are developed.

technological process, drive gear, gear pump, countersink, machining

Центральноукраїнський національний технічний університет
Механіко-технологічний факультет
Кафедра машинобудування, мехатроніки і робототехніки

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до кваліфікаційної роботи на тему:

**«Вдосконалення технологічного процесу механічної обробки деталі
корпус НШ20М-4-01-01-08»**

КРБ.ПМ.25.04.33.00.00

Виконав здобувач вищої освіти 4 курсу
групи ПМ-21ПЗ-3
ОПП «Комп'ютерний інжиніринг
технологій, робототехніка і 3D-друк»
спеціальності 131 «Прикладна механіка»

_____ Віктор ХОРЄВ

Керівник роботи к.т.н., ст. викл.

_____ Антон АПАРАКІН

ЗМІСТ

Вступ	7
1 Вихідні та розрахункові данні	8
1.1 Обґрунтування типу виробництва	8
1.2 Опис об'єкта виробництва	10
1.3 Опис конструкції та технологічний аналіз заданої деталі	11
1.4 Вибір заготовки	13
2 Технологічна частина	15
2.1 Вибір методів завершальної обробки	15
2.2 Аналіз вихідного, розрахунок і обґрунтування нового технологічного процесу	16
2.3 Вибір технологічних баз	20
2.4 Технічна характеристика вибраного обладнання	20
2.5 Розрахунок припусків	26
2.6 Вибір різального інструмента	29
2.7 Розрахунок режимів різання та основного часу	30
2.8 Визначення норм часу	37
3 Конструкторська частина	39
3.1 Опис різального інструменту	39
3.2 Опис контрольного пристрою	40
Висновки	42
Перелік використаних джерел	43

ВСТУП

Машинобудування забезпечує всі галузі технікою, визначає технічний прогрес і впливає на матеріально-технічну базу країни.

Технологія вивчає закономірності виробничих процесів для підвищення ефективності з урахуванням попиту та змін на ринку. Це динамічна галузь, що розвивається разом із удосконаленням конструкцій і методів виробництва. В умовах ринкової економіки зростають вимоги до технологій і кваліфікації працівників. Сучасний фахівець повинен бути не лише компетентним, а й ініціативним і здатним до творчого вирішення завдань.

Розробка технологічного процесу передбачає врахування виробничих, економічних, технічних і ринкових чинників. Так виникло поняття системної технології - комплексу знань, що поєднує проектування і реалізацію процесів у машинобудуванні.

Метою даного курсового проекту є вдосконалення технологічного процесу механічної обробки деталі корпус НШ20М-4-01-01-08.

У роботі слід проаналізувати базовий технологічний процес обробки деталі та розробити оптимізований варіант із меншим числом операцій, скороченим часом виробництва та мінімальним залученням робочої сили. Метою є підвищення ефективності виробництва шляхом зниження собівартості продукції при збереженні необхідної точності та якості.

1 Вихідні та розрахункові дані

1.1 Обґрунтування типу виробництва

Тип виробництва визначаємо згідно коефіцієнта закріплення операцій [1, 2, 3]:

$$K_{30} = \frac{T_{\text{в}}}{T_{\text{штсер}}} .$$

Визначаємо середній штучний час виготовлення деталі за заводським технологічним процесом.

$$T_{\text{шт сер}} = \frac{\sum_{i=1}^n T(i)}{n} ,$$

де: $\sum_{i=1}^n T(i)$ – сума штучних часів усіх операцій заводського технологічного процесу, хв;

n – кількість операцій заводського технологічного процесу, шт.

Значення штучних часів за операціями базового технологічного процесу наведено в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 - Значення штучних часів.

Номер операції	Назва операції	$T_{\text{шт}}$, хв
210	Карусельно-фрезерна	0,747
220	Агрегатна	0,916
230	Агрегатна	0,916
235	Вертикально-свердлувальна	0,984
245	Горизонтально- розточна	0,926
250	Алмазно-розточна	1,427
261	Доводочна	3,696
266	Алмазно-розточна	1,669
268	Алмазно-розточна	0,814
269	Різьбонарізна	1,908
	Разом	14,793

Середній штучний час:

$$T_{шт} = 14,793/10 = 1,48 \text{ хв.}$$

Визначаємо такт випуску:

$$T_B = \frac{60 * \Phi_{др}}{N},$$

де: $\Phi_{др} = 3758$ год. дійсний річний фонд часу роботи обладнання;

$N = 40000$ шт. річний обсяг виробництва деталей.

$$T_B = \frac{60 * 3758}{40000} = 5.64 \text{ хв.}$$

Визначаємо коефіцієнт закріплення операції:

$$K_{30} = \frac{T_e}{T_{штсер}} = \frac{5.64}{1,4793} = 3.8.$$

Так як K_{30} знаходиться в межах від 2 до 10, приймаємо крупносерійний тип виробництва.

Крупносерійний тип виробництва характеризується великим обсягом продукції, що безперервно виготовляється на одних і тих же робочих місцях протягом великого проміжку часу з широким використанням високопродуктивного обладнання, спеціалізованого устаткування (агрегатні верстати, карусельно-фрезерний верстат) та спорядження.

Характеризується спеціальними інструментами, механізованими, автоматичними і автоматизованим транспортуванням (типу конвеєрів) деталей в процесі виготовлення. В крупносерійному виробництві невисокі вимоги до кваліфікації працівників (2 та 3 розряд) кількість працівників мінімальна.

Технологічні процеси розробляються детально і добре споряджаються, що дозволяє забезпечити високу точність деталей. Устаткування розташовується в послідовності виконання операцій.

1.2 Опис об'єкта виробництва

Деталь корпус НШ20М-4-01-01-08 входить до складу насосу НШ20М-4.

Насос шестеренний НШ20М-4, призначений для нагнітання робочої рідини в гідравлічні системи тракторів сільськогосподарської техніки та інших машин [4, 5], технічна характеристика насоса НШ20М-4 наведена в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2 – Коротка технічна характеристика насосу НШ20М-4.

Найменування показника	Значення показника
1. Робочий об'єм, см ²	20±0,6
2. Частота обертання: с ⁻¹	
• Номінальна	40
• Максимальна	60
• Мінімальна	8,3
3. Номінальна об'ємна подача, л/хв.	42,9
4. Тиск на виході, мПа	
• Номінальний	20
• Максимальний	25
5. Тиск на вході, мПа	
• Мінімальний	0,08
• Максимальний	0,15
6. Коефіцієнт подачі	0,94
7. Загальний ККД	0,83
8. Маса, кг	4,0
9. Номінальна потужність, кВт	20,8
10. Габаритні розміри, мм	152x148x134
11. Температура оточуючого середовища, °С	
• Мінімальна	-60
• Максимальна	+50
12. Характеристика робочої рідини:	
12.1. Кінематична в'язкість, мм ² /с	30 - 40
12.2. Температура, °С	
• Мінімальна	0
• Максимальна	+80

1.3 Опис конструкції та технологічний аналіз заданої деталі

Корпус НШ20М-04-01-01-08 є основною деталлю насоса НШ 20М-4.

В корпусі монтуються комплектуючі деталі. Корпус повинен забезпечувати герметичність при нагнітанні робочої рідини. В корпусі розміщені два колодязі $\varnothing 54,1$ мм і два отвори $\varnothing 28$ мм, куди запресовують два металофторопластові підшипники. Два отвори і лінійна вибірка служить для запобігання втрат мастила в зоні забору. Отвір $\varnothing 23^{+0,4}_{-0,1}$ мм в платику служить для подачі мастила. Нахилений отвір $\varnothing 16$ мм в другому платику служить для виходу мастила. По площині роз'єму вузол накривається кришкою з гумовим ущільнювачем, що забезпечує герметичність вузла при роботі. Два отвори $\varnothing 8$ мм розташованих по площині роз'єму служать для встановлення штифтів за допомогою яких центрується кришка. Десять різьбових отворів в площині роз'єму корпусу призначені для кріплення кришки болтами. На площині пластиків є по 4 різьбових отвори М8, що служать для з'єднання насосу з патрубками в машині.

Деталь виготовлена з алюмінієвого сплаву АК7МЗ який має не значну міцність, добру теплопровідність та теплоємність, стійкий до корозії.

Хімічний склад наведено в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3 - Хімічний склад матеріалу

Марка матеріалу	Склад елементів							
	Cu	Si	Mn	Mg	Ni	Zn	Al	І інші
АК7МЗ	4,4	0,9	0,6	0,6	0,7	0,6	89,3	2,9

Механічні властивості наведені в таблиці 1.4.

Таблиця 1.4 - Механічні властивості матеріалу.

Марка матеріалу	σ^e	Δ^e	Твердість, НВ
АК7МЗ	44	32	85 - 107

За хімічним складом та механічними властивостями матеріал відповідає експлуатаційному призначенню та умовам роботи деталі.

Аналіз деталі за точністю наведено в таблиці 1.5

Таблиця 1.5 – Аналіз точності деталі

Назва поверхні	Розмір, мм	Допуск, мм	Допуск форми чи розташування	Шорсткість поверхні Ra, мкм
Площина роз'єму	66 ^{-0.74}	0.74		0.32
Площина під етикетку	70 ^{-0.3}	0.3	В межах допуску на розмір	3.2
Два отвори під штифти	Ø8H7(^{+0.015})	0.015		1.25
8 отворів в площині роз'єму	M8-5H6H	5H6H		6.3
2 отвори в площині роз'єму	M8-5H6H	5H6H		6.3
Два колодязі	Ø54.1H6(^{+0.019})	0.019		1.25
Два отвори	Ø28H7(^{+0.021})	0.021		2.5
Два отвори в дні колодязя	Ø6.8H14(^{+0.3})	0.3		12.5
Площина платиків	56±0.15	0.3		2.5
Отвір в платику	Ø23 ^{+0.4} _{-0.1}	0.3		12.5
4 отвори в площині платика	M8-5H6H	5H6H		6.3
Дно колодязя	34 ^{+0.18} _{+0.12}	0.06		2.5
Нахилений отвір в платику	Ø16H14(^{+0.43})	0.43		12.5

Точність і якість поверхонь знаходиться у взаємному зв'язку і відповідає призначенню деталі та умовам її роботи.

Аналіз деталі на технологічність [1, 2]. Деталь має складну форму, належить до класу корпусів. Жорсткість деталі дозволяє обробляти її на високопродуктивних режимах різання. Для встановлення та закріплення деталі при обробці на верстатах деталь має достатні за розмірами поверхні, які використовуються як технологічні бази. Конструкція деталі забезпечує вільний доступ інструменту до оброблюємих поверхонь.

Нетехнологічними елементами є глухі різьбові отвори, нахилений отвір в площині платику та два напівотвори. Замінити нетехнологічні елементи технологічними не можливо, так як деталь не зможе виконувати свого призначення у вузлі.

1.4 Вибір заготовки

Деталь - корпус НШ20М-4-01-01-08 має складну форму. Матеріал деталі алюмінієвий сплав АК7МЗ. Тип виробництва – крупносерійний.

Виходячи із форми деталі та ливарних властивостей матеріалу приймаємо заготовку – вилівку. Для крупносерійного типу виробництва вибираємо метод отримання заготовки – лиття в кокіль [1, 2, 6]. Цей метод дозволяє отримати заготовки, які за формою та розмірами близькі до готової деталі.

Основними перевагами цього способу виготовлення виливок є: можливість багаторазового використання ливарної форми; порівняно висока продуктивність; низька трудомісткість і вартість заготовок; не вимагає високої кваліфікації робітників; потрібні порівняно менші виробничі площі; відсутні операції очищення виливок від суміші; придатність до механізації і автоматизації.

До недоліків цього способу виготовлення виливок належать: висока вартість спорядження; можливість утворення тріщин у виливках; неможливість виготовлення тонкостінних виливків, через підвищену швидкість їх охолодження, та виливків із значною масою.

Лиття в кокілі дає змогу отримати виливки групи 2 за ДСТУ 3015-95, точністю виливки 9-0-0-7т ГОСТ 26645-85 з шорсткістю Ra 50 мкм.

Визначаємо припуски на обробку і розміри заготовки. Данні наводимо в таблицю 1.6.

Таблиця 1.6. – Припуски на обробку і розміри заготовки

Назва то розмір поверхні	Загальний припуск, мм	Допуск на розмір заготовки, мм	Розмір заготовки, мм
1. Площина роз'єма . 66 ^{-0.74}	3	1,5	69-1,5
2. Площина під етикетку. 70 ^{-0.3}	3	0,5	73 ^{-0.5}
3.Отвори колодязів. Ø54.1Н6(^{+0.019})	4.2	1.8	Ø49.9± 0.9
4. Дно колодців 34 ^{+0.18} ^{+0.12}	1.5	1.8	34.5± 0.9
5. Торці платика. 112± 0.3	4	0,4	116± 0.2

Маса заготовки $m_3 = 1,99$ кг

Маса деталі $m^0 = 1,58$ кг

Розраховуємо коефіцієнт використання заготовки:

$$K_{гз} = m_g / m_3,$$

де: m_g – маса деталі, кг;

m_3 – маса заготовки, кг.

$$K_{гз} = \frac{1,58}{1,99} = 0,79.$$

Визначаємо норму витрат матеріалу $H_{вм}$ із врахуванням неминучих технологічних втрат:

$$H_{вм} = m_3 + m_{від},$$

де $m_{від}$ – маса відходів, кг.

Масу відходів приймаємо для точних виливок – 7% від маси заготовки.

$$H_{вм} = 1,99 + \left(\frac{7 * 1,99}{100}\right) = 2,12 \text{ кг.}$$

Визначаємо коефіцієнт використання матеріалу:

$$K_{вм} = \frac{m_g}{H_{вм}} = \frac{1,58}{2,12} = 0,74.$$

Коефіцієнт використання заготовки і використання матеріалу відповідають прийнятому типу виробництва і підтверджують правильність вибору способу виготовлення заготовок.

2 Технологічна частина

2.1 Вибір методів завершальної обробки

Вибір методів завершальної обробки здійснюється виходячи з вимог до точності та шорсткості поверхонь та таблицями економічної точності [1, 2, 7].

Методи завершальної обробки наведені в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 - Методи завершальної обробки.

Назва поверхні	Розмір поля допуску, квалітет, граничні відхилення	Допуск, мм	Шорсткість Ra, мкм	Методи завершальної обробки			Економічна точність
				За точністю	За шорсткістю	Прийнятий	
Площина роз'єму з боку кришки	70 ^{-0,3}	0,3	0,32	Фрезерування	Доводка	Доводка	0,18
Площина під етикетку	70 ^{-0,3}	0,3	3,2	Фрезерування чистове	Фрезерування чистове	Фрезерування чистове	
Отвір	M8-5H6H	5H6H	10	Нарізання різьби	Нарізання різьби	Нарізання різьби	5H6H
Отвір	M8-5H6H	5H6H	10	Нарізання різьби	Нарізання різьби	Нарізання різьби	5H6H
Отвір	Ø23 ^{+0,4} _{-0,1}	0,5	12,5	Свердлування	Свердлування	Свердлування	0,21
Отвір	Ø16H14 ^(+0,43)	0,43	12,5	Свердлування	Свердлування	Свердлування	0,21
Отвори колодців	Ø54,1H ^(+0,019)	0,019	1,25	Розточування чистове	Розточування алмазне	Розточування алмазне	0,019
Отвори	Ø28H7 ^(+0,021)	0,021	2,5	Розточування	Розточування чистове	Розточування тонке	0,021
Отвори	Ø27 ^{+0,28}	0,28	12,5	Свердлування	Розточування	Розточування	0,210
Дно колодців	34 ^{+0,18} _{+0,12}	0,06	2,5	Підрізка чистова	Підрізка тонка	Підрізка тонка	0,03
Отвори	Ø6,8 ^{+0,2}	0,2	12,5	Свердлування	Свердлування	Свердлування	0,150
Отвори	Ø8H7 ^(+0,015)	0,015	1,25	Розточування отворів	Розточування отворів	Розточування отворів	0,011
Отвори	Ø6,7 ^{+0,5}	0,5	6,3	Свердлування	Свердлування	Свердлування	0,11
Пластики	112 ± 0,3	0,6	2,5	Фрезерування	фрезерування	фрезерування	0,3

2.2 Аналіз вихідного, розробка і обґрунтування нового технологічного процесу

Заводський технологічний процес є вихідним матеріалом при розробці пропонує мого варіанту технологічного процесу. Вивчивши його, з'ясували, що технологічний процес розроблено детально. Для обробки деталі використовуються високопродуктивні верстати: карусельно-фрезерний, агрегатні (621МС, 3ХА6733, АМ11435). Це дає змогу забезпечити концентрацію обробки поверхонь, скоротити кількість робочих місць, забезпечити високу точність та продуктивність обробки. Технологічні бази вибрані правильно і достатні за розмірами. На протязі всього технологічного процесу виконується принцип постійності та єдності баз. Для обробки деталей використовуються швидкодіючі пристрої з гідравлічними та пневматичними приводами, прогресивний ріжучий інструмент, спеціальний вимірювальний інструмент та контрольні пристрої. В цілому технологічний процес відповідає крупносерійному типу виробництва.

З метою скорочення трудомісткості обробки пропоную операцію 235 вертикально-свердлильну, що виконується на верстаті 2Н125 вертикально-свердлильний, замінити на горизонтально-свердлильну, яка виконується на спеціальному двохшпіндельному горизонтально-свердлильному напівавтоматі моделі 120-109. Замість однієї деталі на пропонуємому верстаті одночасно можна обробляти дві деталі. Це дозволить скоротити штучний час на обробку та зменшити собівартість виготовлення деталі.

Розроблений новий технологічний процес наведено в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2. – Розроблений технологічний процес.

Номер, назва та зміст операції	Тип та модель верстату	Верстатний пристрій
001 Транспортування Транспортувати заготовки на дільницю механічної обробки	Електронавантажник ЕВ 678	-
005 Карусельно-фрезерна Установ А 1. Встановити та закріпити заготовку. 2. Фрезерувати площину роз'єма 1, попередньо. 3. Фрезерувати площину роз'єма 1 остаточно Установ Б 4. Перевстановити деталь 5. Фрезерувати площину під етикетку 2 попередньо 6. Фрезерувати площину під етикетку 2 остаточно	Карусельно-фрезерний 621 МС	Пристрій пневматичний 8417-3215
010 Агрегатна Позиція I Встановити та закріпити заготовку. Позиція II 1. Засвердлити 3 отвори 3, отвори 4,5 одночасно Позиція III 2. Засвердлити 3 отвори 8, отвори 6, 7 одночасно Позиція IV 3. Свердлувати отвір 5 4. Свердлувати 3 отвори 3, отвір 4 одночасно Позиція V 5. Свердлувати отвір 6. 6. Свердлувати 3 отвори 8, отвір 7 одночасно Позиція VI 7. Свердлувати 2 отвори 9 8. Свердлувати отвір 10 Позиція VII 9. Розвернути 2 отвори 4. 10. Розвернути 2 отвори 9. Позиція VIII 11. Зенкерувати фаски в двох отворах 9. 12. Свердлувати другий отвір 10.	Агрегатно- свердлильний ЗХА6733	Пристрій затискний 7380-4025
015 Видавлювання Видавити текст фірменого напису	Установка для тиснення	1422-4010 пристрій
020 Маркування Маркувати порядковий номер насосу	ГМ1546 прес	1454-4101 підставка

Продовження таблиці 2.2.

Номер, назва та зміст операції	Тип та модель верстату	Верстатний пристрій
025 Агрегатна Установ А I Позиція 1. Встановити та закріпити деталь II Позиція 2. Фрезерувати платік 11 III Позиція 3. Засвердлити 4 отвори 12 одночасно IV Позиція 4. Свердлити 2 отвори 12 та 2 отвори 12а одночасно V Позиція 5. Свердлити отвір 13 Установ Б I Позиція 6. Перевстановити деталь II Позиція 7. Фрезерувати другий платік 11 III Позиція 8. Засвердлити 4 отвори 12 одночасно IV Позиція 9. Свердлити 2 отвори 12 та 2 отвори 12а одночасно	Агрегатно-свердильний AM11435	7346-4004 Пристрій з гідрозатиском
030 Горизонтально-свердильна Встановити та закріпити деталь 1. Свердлити отвір 14 в двох деталях одночасно	Горизонтально-свердильний двохшпіндельний 120-109	
035 Горизонтально-розточна Установ А I Позиція 1. Встановити та закріпити деталь II Позиція 2. Свердлити в двох деталях по одному отвору 15 одночасно III Позиція 3. Розточити в двох деталях по одному отвору 16 і підрізати по одному дну колодязя IV Позиція 4. Зенкерувати в двох деталях по одному отвору 15 одночасно V Позиція 5. Розточити в двох деталях по одному отвору 16 і підрізати по одному дну колодязя Установ Б I Позиція 6. Перевстановити деталь 7. Повторити переходи 2, 3, 4, 5 для двох інших колодязів	Горизонтально розточний 3А646	

Продовження таблиці 2.2.

Номер, назва та зміст операції	Тип та модель верстату	Верстатний пристрій
040 Алмазно-розточна 1. Встановити та закріпити деталь 2. Розточити в двох деталях отвори 16, 17, 15 3. Пере двинуті пристрій 4. Розточити в двох деталях другі отвори 16, 17, 15	Алмазно-розточний ОС 368	7463-4010 пристрій гідравлічний
045 Слюсарна 1. Притупити гострі кромки	ГМ 1765 Верстак слюсарний	
047 Промивка 1. Промити деталі	ГМ 1344 Машина мийна	
050 Довідна 1. Довести площину розьєма 1	FL 12 довідний	
055 Алмазно-розточна 1. Встановити та закріпити деталь 2. Розточити два отвори 9 під штифти, два отвори під підшипники 15а, два колодязя 16 з врізкою канавки в трьох деталях одночасно	020-060 Алмазно-розточний	020-060-01 пристрій затискний
060 Алмазно-розточна 1. Встановити та закріпити деталь 2. Підрізати дно колодязя 16 в двох деталях одночасно 3. Пере двинуті пристрій 4. Підрізати дно іншого колодязя 16 в двох деталях одночасно	ОС 791 Алмазно-розточний	
065 Різьбонарізна 1. Встановити та закріпити деталь 2. Нарізати різьбу в 5отворах на площині розьєму та у 4отворах в платиках одночасно 3. Перевстановити деталь 4. Повторити перехід 2	020-103 Різьбонарізний	020-103-01-00 пристрій гідравлічний
070 Слюсарна 1. Зачистити задирина	ГМ 1765 верстак слюсарний	
075 Слюсарна 1. Продути отвори в площині розьєму	082-007Камера обдувочна	
080 Контроль 1. Перевірити розміри деталі	ГМ 1765 верстак слюсарний	

2.3 Вибір технологічних баз

Дотримуючись принципів базування, вимог до точності обробки поверхонь, до простоти та надійності конструкцій пристрою вибираємо бази для операцій технологічного процесу [1, 2, 7]. Дані наведені в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 - Технологічної бази.

Номер та назва операції	Модель верстату	Технологічні бази	Число ступіней свободи
005 Карусельно-фрезерна	621МС	Зовнішня циліндрична поверхні і бокові поверхні платиків.	6
010 Агрегатна	3ХА6733	Площина під етикетку. Зовнішня циліндрична поверхня.	6
025 Агрегатна	АМ11435	Площина роз'єма, два базових отвори, площина під етикетку.	6
030 Горизонтально-свердлувальна	120-109	два базових отвори, площина під етикетку, площина роз'єма	6
035 Горизонтально-розточна	3А646	два базових отвори, площина роз'єма корпусу, площина під етикетку.	6
040 Алмазно-розточна	ОС368	два базових отвори, площина роз'єма корпусу, площина під етикетку.	6
050 Довідна	FL 12	Площина роз'єму	4
055 Алмазно-розточна	020-060	два базових отвори, площина роз'єма, площина під етикетку.	6
060 Алмазно-розточна	ОС791	два базових отвори площина роз'єма, площина під етикетку.	6
065 Різьбонарізна	020-103	два отвори колодязів площина роз'єма, площина під етикетку.	6

2.4 Технічна характеристика вибраного обладнання

621МС Карусельно-фрезерний верстат

Розмір робочої поверхні столу, мм	1000
Відстань між осью столу до напрямної стойки, мм	
найб.	800
найм.	500
Відстань від осі шпінделя до направляючих стойки ,мм	325
Відстань від торця шпінделя до поверхні столу, мм.	
найб.	500

найм.	125
Переміщення шпіндельної бабки, мм	300
Переміщення гільзи шпінделя, мм	75
Відстань між осями шпінделей, мм	396
Розмір кінця шпінделя за ГОСТ836-47	№3
Кількість шпінделей	2
Відстань від поверхні столу до низу станини, мм	880

ЗХА6733 Агрегатно-свердильний

Клас точності верстата II по ГОСТ 8-82	1
Кількість шпінделів, шт	32
Кількість силових головок, шт	8
Кількість силових столів, шт	2
Діаметр планшайби ділильного поворотного столу, мм	800
Число ділильного поворотного столу	4
Вид затиску	пневматичний
Кількість електродвигунів, шт	16
Сумарна потужність електродвигунів, кВт	18,83
Розхід стиснутого повітря, м3/год	0.5
Об'єм баку охолоджуючої рідини, л	300

АМ 11435 Агрегатно-свердильний

Діаметр планшайби, мм	800
Число рівно розміщених позицій	2-12
Електродвигун повороту планшайби:	
потужність, кВт	2
число обертів, об/хв	900
Електродвигун фіксації:	
потужність, кВт	0.4
число обертів, об/хв	910

Максимальна сила, яку можна застосувати до планшайби на найбільшому діаметрі:

при направлені сили з супорта, кг	1500
при направлені сили на упор, кг	6000
Точність ділення столу, мкм	20, на градусі фіксатора
Габаритні розміри (ДхШхВ), мм	1360x1590x250(загальна 538)

120-109 Горизонтально-свердлильний

Електродвигун

потужність, кВт	4
число обертів, об/хв	1500
Кількість головок, шт	2
Частота обертання шпіндля, об/хв	25...1500
Робоча подача інструменту, мм/об	0.05
Загальні габаритні розміри (ДхШхВ), мм	4200x2200x1600

3А646 Горизонтально-розточний

Максимальне радіальне переміщення різцетримача, мм	16
Максимальний виліт різця від базової площини, мм	85
Максимальна радіальна швидкість переміщення різцетримача, мм/хв	13
Габарити, мм	175x185
Кількість і тип головок встановлених на містку СТ ПУ15-26, шт	2
Діаметр розточки, мм	59.1...59.5
Довжина розточки, мм	39...35
Підрізка торцю на діаметрах	59.5...20
Швидкість радіального переміщення при підрізці торцю, мм/хв	25
Числа обертів шпіндля, об/хв	700...1170
Швидкість різання, м/хв	125...100
Кількість настроєних робочих подач	1

OC368 Алмазно-розточний

Діаметр розточки, мм	55+0.03
Довжина розточки, мм	80.4+0.05
Глибинна підрізання, мм	0.3
Число шпиндельних головок, шт	2
Число обертів шпінделей, хв	1420

FL 12 Довідний

Діаметр робочого круга, мм	1240
Нормальна товщина робочого круга, мм	80
Максимальна товщина робочого круга, мм	110
Потужність приводного електродвигуна, кВт	7.5
Частота обертів приводного двигуна, об/хв	1440
Максимальний діаметр оброблюваної головки, мм	480
Приймальна поверхня для заготовки в робочих кільцях	
для одного кільця, см ²	1810
всього для 4-х кілець, см ²	7240
Максимальне пневматичне навантаження заготовок для 1 робочої станції, кгс	400
Габаритні розміри (ДхШхВ), мм	1600x1600x1400

020-060 Амазно-розточний

Розміри робочої поверхні столу, мм	Ø400
Відстань між пазами по ГОСТ 6569-75, мм	63
Ширина центрального пазу по ГОСТ 1574-75, мм	14Н7
Конус шпіндля по ГОСТ 15945-70	40
Повздовжній хід столу, мм	320
Поперечний хід столу, мм	320
Вертикальний хід шпиндельної головки, мм	320
Найменша відстань від торця шпіндля до центру столу, мм	90

Найменша відстань вісі шпіндля до робочої поверхні столу, мм	90
Межі частот обертання шпіндля, об/хв	50...3150
Межі повздовжніх, поперечних і вертикальних подач, мм/с	0.016...66.7
Прискорене переміщення столу і шпиндельної головки, м/с	0.167
Ємність інструментального магазину, шт	30
Найбільший діаметр інструментів, завантажених в магазин верстата без перепустки гнізда (з пропуском гнізда), мм	63(125)
Максимальна довжина інструменту, завантаженого в магазин, мм	200
Максимальна маса інструменту встановленого в магазин, кг	10
Час зміни інструменту, не сумісного з машинним часом і часом на переміщення шпиндельної головки в позицію зміни ,с	5+1
Габаритні розміри (ДхШхВ), мм	2850x2418x2770
Габаритні розміри із пристроями (ДхШхВ), мм	4260x2418x2770
Поворот магазину	1
Поворот шпіндля	0.001
Код програми в співвідношенні з ГОСТ 13052-74	КОИ-7

ОС791 Алмазно-розточний

Шпиндельні головки:

Кількість головок які вміщуються на одному містку, шт	3
Умовні межі діаметрів розточувальних отворів уточнюючи в залежності від довжини розточної оправки і матеріала оброблюваного виробу, мм	..6...32
Максимальна частота обертів шпіндля, об/хв	5000
Відстань від вісі шпіндля до основи головки, мм	100
Відстань від вісі шпіндля до площини столу, мм	235
Відстань між вісями однакових головок залежить від наладки, мм	140
Стіл:	
Розміри робочої поверхні столу, мм	320x500
Кількість Т-образних пазів, шт	3
Розмір центрального каліброваного паза, мм	18А

Відстань між пазами, мм	110
Найбільший хід столу, мм	280
Границі робочих подач, мм/хв	10...500
Можлива кількість налагоджених робочих подач	2
Швидкість прискореного переміщення, м/хв	3.5
Відстань від вісі шпіндля до закріплюваної площини столу, мм	800
Міст:	
Довжина, мм	630
Відстань від робочої поверхні столу до верхньої площини мосту, мм	125
Відстань між Т-образними пазами, мм	250
Ширина Т-образного паза, мм	18А
Відстань від основи станини до закріплюваної площини мосту під головки, мм	895
Привід:	
Границі потужностей електродвигунів шпиндельних головок, кВт	1...2.8
Найбільший габарит встановлених електродвигунів приводу шпиндельних головок	№ 4
Кількість ел двигунів приводу шпиндельних головок, шт	1
Габаритні розміри (ДхШхВ), мм	1540x1060x1300

020-103 Різьбонарізний

Час циклу, с	27
Робочий цикл верстата	напівавтоматичний
Вид затиску оброблювальної деталі	гідравлічний
Завантаження	ручне
Частота обертів вала електродвигуна, об/хв	1000
Встановлена потужність, кВт	4,86
Габаритні розміри (ДхШхВ), мм	2780x2263x1377

Визначаємо загальний припуск на обробку:

$$2z = 2 \cdot 4.15 = 8.3 \text{ мм}$$

Визначаємо припуски на алмазне розточування:

$$2a_1 = 0,7 \text{ мм.}$$

Визначаємо припуск на тонке розточування:

$$2a_2 = 1.8 \text{ мм.}$$

Визначаємо припуск на чистове розточування:

$$2a_3 = 2.1 \text{ мм.}$$

Визначаємо припуск на чорнове розточування:

$$2a_4 = 2z - (2a_1 + 2a_2 + 2a_3);$$

$$2a_4 = 8.3 - (0,7 + 1.8 + 2.1) = 3.7 \text{ мм.}$$

Визначаємо проміжні та остаточні розміри:

- розміри на алмазне розточування:

$$D_1 = 54,1 \text{ мм (з креслення деталі);}$$

- розміри на тонке розточування:

$$D_2 = D_1 - 2a_2 = 54,1 - 0,7 = 53,4 \text{ мм;}$$

- розміри на чистове розточування:

$$D_3 = D_2 - 2a_3 = 53,4 - 1,8 = 51.6 \text{ мм;}$$

- розміри на чорнове розточування:

$$D_4 = D_3 - 2a_4 = 51.6 - 2.1 = 49.5 \text{ мм;}$$

- розміри заготовки:

$$D_5 = D_4 - 2a_4 = 49.5 - 3.7 = 45.8 \text{ мм.}$$

Визначаємо допуск на обробку:

$$TD_1 = 0,019 \text{ мм (з креслення деталі);}$$

$$TD_2 = 0,1 \text{ мм;}$$

$$TD_3 = 0,3 \text{ мм;}$$

$$TD_4 = 0,4 \text{ мм;}$$

$$TD_5 = 1.8 \text{ мм.}$$

Записуємо проміжні розміри:

- розміри після алмазного точіння $D_1 = 54,1^{+0,019}$ мм (з креслення деталі);

- розміри після тонкого точіння $D_2 = 53,4^{+0,1}$ мм;
- розміри після чистового точіння $D_3 = 51,6^{+0,3}$ мм;
- розміри після чорнового точіння $D_4 = 49,5^{+0,4}$ мм;
- розміри заготовки $D_5 = 45,8 \pm 0,9$ мм.

Проміжні або кінцеві розміри заведені в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 –Проміжні або кінцеві розміри.

Назва та розміри поверхонь, мм	Маршрут обробки	Розмір до обробки, мм	Припуск на обробку, мм	Розмір після обробки, мм	Допуск на обробку, мм	Проміжний або кінцевий розміри, мм
Колодязь $\varnothing 54,1^{(0,019)}$	1.Розточування чорнове	$\varnothing 45,8$	3,7	$\varnothing 49,5$	0,4	$\varnothing 49,5^{+0,4}$
	2.Розточування чистове	$\varnothing 49,5^{+0,4}$	2,1	$\varnothing 51,6$	0,3	$\varnothing 51,6^{+0,3}$
	3.Розточування тонке	$\varnothing 51,6^{+0,3}$	1,8	$\varnothing 53,4$	0,1	$\varnothing 53,4^{+0,1}$
	4.Розточування алмазне	$\varnothing 53,4^{+0,1}$	0,7	$\varnothing 54,1$	0,019	$\varnothing 54,1^{+0,019}$
Площина роз'ємна з боку кришки	1.Фрезерування чорнове	69	2	67	0.84	67-0,84
	2.Фрезерування чистове	67-0,84	1	66	0.74	66-0,74
	3.Доводка	70-0,3	-	70	0.3	70-0,3
Площина під етикетку	1.Фрезерування чорнове	73	2	71	0,5	71-0,5
	2.Фрезерування чистове	71-0,5	1	70	0,3	70-0,3
8 отв. в платиках М8-5Н6Н	1.Свердлування	-	6,8	$\varnothing 6,8$	0,2	$\varnothing 6,8^{+0,2}$
	2.Нарізання різьби	$\varnothing 6,8^{+0,2}$	1	М8	5Н6Н	М8-5Н6Н
Отвір $\varnothing 23 \pm 0,4$	Свердління	-	23	$\varnothing 23$	0,8	$\varnothing 23 \pm 0,4$
Отвір під кутом $\varnothing 16$	1. Свердління	-	16	$\varnothing 16$	0,2	$\varnothing 16^{-0,2}$
Отвір $\varnothing 28Н7^{(+0,02)}$	1.Свердління	-	24	$\varnothing 24$	0,5	$\varnothing 24^{+0,5}$
	2.Зенкерування	$24^{+0,5}$	1	$\varnothing 25$	0,52	$\varnothing 25^{+0,52}$
	3.Розточування чорнове	$\varnothing 25^{+0,52}$	2	$\varnothing 27$	0,28	$\varnothing 27^{+0,28}$
	4.Розточування тонке	$\varnothing 27^{+0,28}$	1	$\varnothing 28$	0,021	$\varnothing 28^{+0,021}$

Продовження таблиці 2.4.

Назва та розміри поверхонь, мм	Маршрут обробки	Розмір до обробки, мм	Припуск на обробку, мм	Розмір після обробки, мм	Допуск на обробку, мм	Проміжний або кінцевий розміри, мм
Торці дна колодців	1.Точіння	Ø32	1,1	Ø33,1	0,4	Ø 33,1 ± 0.2
	2. Точіння	Ø33,1 ± 0.2	0,3	Ø33,4	0,2	Ø 33,4 ± 0.1
	3. Точіння	Ø33,4 ± 0.1	0,3	Ø33,7	0,1	Ø 33,7 ^{+0,1}
	4. Точіння	Ø33,7 ^{+0,1}	0,3	Ø34	0,06	Ø34 ^{+0.018} _{-0.012}
Отвори під штифти Ø8Н7 ^(+0,015)	1.Свердління	-	6,8	Ø6,8	0,2	Ø6.8 ^{+0,2}
	2.Зенкерування	Ø6.8 ^{+0,2}	0,3	Ø7,1	0,05	Ø7,1 ^{+0,05}
	3.Розточування	Ø7,1 ^{+0,05}	0,8	Ø8	0,015	Ø8Н7 ^{+0,015}
Пластики	Фрезерування	Ø 58	2	Ø56	0,3	Ø56 ± 0.15

2.6 Вибір різального інструменту

В залежності від методу обробки, точності та шорсткості оброблюваної поверхні, матеріалу деталі, форми та розмірів оброблюваної поверхні, типу та моделі верстату вибираємо різучий інструмент для операцій розробленого технологічного процесу [1, 2]. Вибраний інструмент наведено в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5. – Ріжучий інструмент

№ операції	№ переходу	Назва та типорозмір інструменту	Стандарт або нормаль	Ріжуча частина	
				матеріал	стандарт
005	1, 3, 5, 6	Фреза торцева Ø200 (2)	2214-0159 ГОСТ 9473-80	ВК8	ГОСТ 3882-74
010	1, 2	Свердло Ø 14 (10)	2301-0046 ГОСТ 10903-77	Р6М5	ГОСТ19265-73
	3,5	Свердло Ø6.5 (2)	2300-4021	Р6М5	ГОСТ19265-73
	4,6, 7	Свердло Ø6.8 (10)	2301-4106-01	Р6М5	ГОСТ19265-73
	8, 12	Свердло Ø7.5 (2)	2301-0011 ГОСТ 10903-77	Р6М5	ГОСТ19265-73
	9	Розвертка Ø6.82 (2)	2363-4305	Р6М5	ГОСТ19265-73
	10	Розвертка Ø7.13 (2)	2363-4305-01	Р6М5	ГОСТ19265-73
	11	Зенківка (2)	2353-4076	ВК6	ГОСТ 3882-74
025	2, 7	Фреза торцева Ø 160	2214-0157 ГОСТ 9473-80	ВК8	ГОСТ 3882-74
	3, 8	Свердло Ø 14 (4)	2301-0046 ГОСТ 10903-77	Р6М5	ГОСТ19265-73
	4	Свердло Ø6.7(4)	2300-0186 ГОСТ 10902-77	Р6М5	ГОСТ19265-73
	5	Свердло Ø23	2301-0079 ГОСТ 10903-77	Р6М5	ГОСТ19265-73

Продовження таблиці 2.5

№ операції	№ переходу	Назва та типорозмір інструменту	Стандарт або нормаль	Ріжуча частина	
				матеріал	стандарт
030	1	Свердло Ø16 (2)	2301-0054 ГОСТ 10903-77	P6M5	ГОСТ19265-73
035	2	Свердло Ø24 (4)	2301-0083 ГОСТ 10903-77	P6M5	ГОСТ19265-73
	3,5	Різець (4)	2142-4010	BK6	ГОСТ 3882-74
	4	Зенкер торцевий (2)	2323-4175	BK6	ГОСТ 3882-74
040	2, 4	Різець (2) Різець (2) Різець (2)	2142-4009 2142-4100 2142-4204	BK6 BK6 BK6	ГОСТ 3882-74
50	1	Мікро порошок	64CM28M ГОСТ 26327-84	28M	
055	2	Різець(3) Різець (3) Різець (3)	2142-4196 2142-4185 2146-4121	BK6 BK6 BK6	ГОСТ 3882-74
060	2, 4	Різець (2)	2142-4181	BK6	ГОСТ 3882-74
065	2,4	Метчик М8 (18)	2620-4064	P6M5	ГОСТ19265-73

2.7 Розрахунок режимів різання та основного часу

Розрахунок режимів різання виконуємо на операцію 005 карусельно-фрезерну, що виконується на карусельно-фрезерному верстаті 621МС [1, 2].

Деталь – корпус НШ20М-4-01-01-08.

Матеріал АК7МЗ ДСТУ 2839-94.

Маса заготовки – 1,98 кг, виливка.

Тип виробництва – крупносерійний.

Зміст операції:

Установ А

1. Встановити та закріпити заготовку.
2. Фрезерувати площину роз'єма 1 попередньо.
3. Фрезерувати площину роз'єма 1 остаточно.

Установ Б

4. Перевстановити деталь.
5. Фрезерувати площину під етикетку 2 попередньо.
6. Фрезерувати площину під етикетку 2 остаточно.

Інструмент – дві торцеві фрези ø200, кількість зубців z=22.

Визначаємо глибину різання:

$$t_1 = 2 \text{ мм}; t_2 = 1 \text{ мм.}$$

Визначаємо ширину фрезерування за кріпленням заготовки:

$$B_{\phi} = 41 \text{ мм.}$$

Призначаємо подачу на зуб фрези:

- для чорнової фрези $S_{z1} = 0,3 \text{ мм/зуб}$;

- для чистової фрези $S_{z1} = 0,2 \text{ мм/зуб}$.

Визначаємо стійкість інструмента:

$$T = K_{\phi} (T_{M1} + T_{M2}) \cdot \lambda,$$

де $K_{\phi} = 0,85$ - коефіцієнт, що враховує кількість інструментів в наладці;

$T_{M1} = T_{M2} = 300 \text{ хв.}$ – стійкість інструментів;

λ - коефіцієнт часу різання кожного інструменту:

$$\lambda = \frac{L_{\text{різ}} \cdot K}{\pi \cdot D_{\text{роз}}} = \frac{108 \cdot 20}{3,14 \cdot 840} = 0,82,$$

де: $K = 20$ – кількість деталей, що встановлені на столі;

$L_{\text{різ}} = 108 \text{ мм}$ (з креслення заготовки);

$D_{\text{розт}} = 840 \text{ мм}$ (з креслення пристрою);

$$T = 0,85 \cdot (300 + 300) \cdot 0,82 = 418,2 \text{ хв.}$$

Визначаємо швидкість різання:

$$V = V_{\text{таб}} \cdot K_1 \cdot K_2 \cdot K_3,$$

де: $V_{\text{таб}}$ - таблична швидкість різання;

K_1 - коефіцієнт, що залежить від розміру обробки;

K_2 - коефіцієнт, що залежить від стану оброблюємої поверхні та її твердості;

K_3 - коефіцієнт, що залежить від стійкості та матеріалу інструмента.

$$V_{\text{чорн}} = 600 \cdot 1,0 \cdot 0,9 \cdot 0,8 = 432 \text{ м/хв};$$

$$V_{\text{чист}} = 600 \cdot 1,0 \cdot 1,1 \cdot 0,8 = 528 \text{ м/хв.}$$

Визначаємо частоту обертання шпінделів:

$$n_1 = \frac{1000 \cdot V_{\text{чорн}}}{\pi \cdot D_{\phi}} = \frac{1000 \cdot 432}{3,14 \cdot 200} = 688 \text{ об/хв};$$

$$n_2 = \frac{1000 \cdot V_{\text{чист}}}{\pi \cdot D_a} = \frac{1000 \cdot 528}{3,14 \cdot 200} = 840 \text{ об/хв.}$$

Визначаємо хвилину подачу шпінделів:

$$S_{\text{хв чорн}} = S_{z1} \cdot z_1 \cdot n = 0,3 \cdot 22 \cdot 688 = 4541 \text{ мм/хв};$$

$$S_{\text{хв чист}} = S_{z2} \cdot z_1 \cdot n = 0,2 \cdot 22 \cdot 840 = 3696 \text{ мм/хв.}$$

Визначаємо число обертів стола:

$$n_{\text{ст1}} = \frac{S_{\text{хвчорн}}}{\pi \cdot D_{\text{роз}}} = \frac{4541}{3,14 \cdot 840} = 1,72 \text{ об/хв};$$

$$n_{\text{ст2}} = \frac{S_{\text{хвчист}}}{\pi \cdot D_{\text{роз}}} = \frac{3696}{3,14 \cdot 840} = 1,4 \text{ об/хв.}$$

Приймаємо за паспортом верстату: $n_{\text{ст}} = 0,15 \text{ об/хв.}$

Визначаємо остаточно хвилину подачу столу:

$$S_{\text{хв}} = n_{\text{ст}} \cdot \pi \cdot D_{\text{роз}} = 0,15 \cdot 3,14 \cdot 840 = 395 \text{ мм/хв.}$$

Приймаємо за паспортом: $S_{\text{хв}} = 400 \text{ мм/хв.}$

Визначаємо частоту обертання шпінделів:

$$n_{\text{чорн2}} = \frac{S_{\text{хв}}}{S_{z1} \cdot z} = \frac{400}{0,3 \cdot 22} = 60,6 \text{ об/хв};$$

$$n_{\text{чист2}} = \frac{S_{\text{хв}}}{S_{z1} \cdot z} = \frac{400}{0,2 \cdot 22} = 90,9 \text{ об/хв.}$$

Приймаємо за паспортом:

$$n_{\text{чорн}} = 63 \text{ об/хв.}; \quad n_{\text{чист}} = 90 \text{ об/хв.}$$

Корегуємо подачу на зуб:

$$S_{z1} = \frac{S_{\text{хв}}}{n_{\text{чорн}} \cdot z} = \frac{400}{63 \cdot 22} = 0,29 \text{ мм/зуб.};$$

$$S_{z2} = \frac{S_{\text{хв}}}{n_{\text{чист}} \cdot z} = \frac{400}{90 \cdot 22} = 0,2 \text{ мм/зуб.}$$

Визначаємо фактичну швидкість різання:

$$V_{\text{чор.}} = \frac{\pi \cdot D \cdot n_{\text{чор}}}{1000} = \frac{3,14 \cdot 200 \cdot 63}{1000} = 39,5 \text{ мм/хв};$$

$$V_{\text{чист}} = \frac{\pi \cdot D \cdot n_{\text{чист}}}{1000} = \frac{3,14 \cdot 200 \cdot 90}{1000} = 56,5 \text{ мм/хв.}$$

Визначаємо основний час:

$$T_0 = \frac{1}{n_{\text{см}}} = \frac{1}{0,15} = 6,67 \text{ хв.}$$

Так як за один оберт стола оброблюється 10 деталей, час на операції однієї деталі дорівнює: $T_0=0,667$ хв.

Визначаємо потужність різання:

$$N_{\text{різ}} = \frac{E \cdot v \cdot z \cdot t}{1000} \cdot k_1 \cdot k_2 ;$$

$$N_{\text{різ чорн}} = \frac{1,36 \cdot 39,5 \cdot 2 \cdot 22}{1000} \cdot 1,25 \cdot 1,0 = 2,95 \text{ кВт;}$$

$$N_{\text{різ чист}} = \frac{1,7 \cdot 56,5 \cdot 1 \cdot 22}{1000} \cdot 1,25 \cdot 1,0 = 2,64 \text{ кВт;}$$

$$\sum_{i=1}^L \text{різсумм} = N_{\text{різчорн}} + N_{\text{різчист}} = 2,95 + 2,64 = 5,59 \text{ кВт.}$$

Перевіряємо за паспортом верстата: $N_{\text{різ}}=5,59 \text{ кВт} < N_{\text{ф}}=10 \text{ кВт}$. Різання можливе.

Визначаємо режими різання на інші операції. Дані розрахунку наведені в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6 – Розраховані режими різання

№ операції	№ позиції	Номер та зміст переходу	Модель верстату	t, мм	D, мм	So, мм/об	S _{XВ} , мм/хв	S _Z , мм/зуб	n, об/хв	V, м/хв	L _p , мм	L1, мм	L2, мм	L _{бп} , мм	L _{pх} , мм	Основний час T _о , хв			
																на перехід	на позицію	на операцію	
005	Установ А	2. Фрезерувати площину роз'єму 1 попередньо	621МС	2	200	6.38	400	0.29	63	39.5	108					0.667			
		3. Фрезерувати площину роз'єму 1 остаточно		1	200	4.4	396	0.2	90	56.5	108								
	Установ Б	5. Фрезерувати площину під етикетку 2 попередньо		2	200	6.38	400	0.29	63	39.5	108								
		6. Фрезерувати площину під етикетку 2 остаточно		1	200	4.4	396	0.2	90	56.5	108								
010	II	1. Засвердлити три отв. 3, отвори 4, 5 одночасно	3ХА6733	5	14	0.1	50	-	500	21.98	5	0	0	10	15	0.3	0.3	0.62	
	III	2. Засвердлити три отв. 8, отвори 6, 7 одночасно		5	14	0.1	50	-	500	21.98	3	0	0	10	13	0.25	0.26		
	IV	3. Свердлити отв. 5		3.25	6.5	0.2	200	-	1000	29.6	25	2	0	10	37	0.185	0.185		
		4. Свердлити три отв. 3, отв. 4 одноч.		3.4	6.8	0.2	200	-	1000	31	25	2	0	10	37	0.185	0.185		
	V	5. Свердлити отв.6		3.4	6.8	0.2	200	-	1000	31	25	2	0	10	37	0.185	0.185		
		6. Свердлити три отв. 8, отв.7 одночасно		3.4	6.8	0.2	200	-	1000	31	25	2	0	10	37	0.185	0.185		
	VI	7. Свердлити два отв. 9		3.4	6.8	0.2	200	-	1000	31	13	2	0	10	25	0.125	0.375		
		8. Свердлити отв. 10		3.75	7.5	0.2	200	-	1000	34.1	62	3	0	10	75	0.375	0.375		
	VII	9. Розвернути два отв. 4		0.15	6.8	0.1	45	-	450	9.6	16.5	1.5	0	10	28	0.62	0.62		
		10. Розвернути два отв. 9		0.15	7.1	0.1	45	-	450	10	10	1.5	0	9.5	21	0.47	0.47		
	VII I	11. Зенкерувати фаски в двох отв. 9		0.4	16	0.1	100	-	1000	50.24	0.85	0	0	10	11	0.11	0.37		
		12. Свердлити другий отв. 10		3.75	7.5	0.2	200	-	1000	34.1	62	3	0	10	75	0.37	0.37		

Продовження таблиці 2.6

№ операції	№ позиції	Номер та зміст переходу	Модель верстату	t, мм	D, мм	So, мм/об	SXB, мм/хв	Sz, мм/зуб	n, об/хв	V, м/хв	Lp, мм	L1, мм	L2, мм	Lбп, мм	Lрх, мм	Основний час To, хв		
																на перехід	на перехід	на перехід
025	II	Установ А 2. Фрезерувати пластик 11	AM11435	2.5	160	2.24	1680	0.14	750	376.8	95	10	10	10	125	0.076	0.152	0.66
	III	3. Засвердлити чотири отв.12 одночасно		5.85	14	0.14	128.1	-	915	40.2	5	0	0	10	15	0.12	0.12	
	IV	4. Свердлити два отв.12 та два отв.12а одночасно		3.4	6.8	0.085	127.5	-	1500	32	28	2	0	10	40	0.31	0.31	
	V	5. Свердлити отв. 13		11.5	23	0.2	80	-	400	28.9	39	2	2	10	53	0.66	0.66	
	II	Установ Б 7.Фрезерувати другий пластик 11		2.5	160	2.24	1680	0.14	750	376.8	95	10	10	10	125	0.076	0.152	
	III	8.Засвердлити чотири отв.12 одночасно		5.85	14	0.14	128.1	-	915	40.2	5	0	0	10	15	0.12	0.12	
IV	9. Свердлити два отв.12 та два отв.12а одночас.	3.4	6.8	0.085	127.5	-	1500	32	28	2	0	10	40	0.31	0.31			
030	-	1. Свердлити отв. 14 в двох деталях одночасно	120-109	8	16	0.2	80	-	400	20.1	38	2	2	10	42	0.525	-	0.525/2
035	II	Установ А 2. Свердлити в двох дет. по одному отв. 15 одночасно	3A646	12	24	0.15	81.75	-	545	41.1	34	2	0	10	46	0.56	0.56	0.562/2
	III	3.Розточити в двох дет. по одному отв. 16, підрізати по одному дну колодязя		1.85	49.5	0.4	216	-	540	84	45.75	1	2	5	54	0.25	0.25	
	IV	4.Зенкерувати в двох дет. по одному отв. 15 одноч.		0.5	25	0.15	87	-	580	45.5	34	2	0	10	46	0.53	0.53	
	V	5.Розточити в двох дет. по одному отв. 16 підрізати дно колодязя		1.05	51.4	0.4	216	-	540	87.15	45.75	1	2	5	54	0.25	0.25	

Продовження таблиці 2.6

№ операції	№ позиції	Номер та зміст переходу	Модель верстату	t, мм	D, мм	S _o , мм/об	S _{xв} , мм/хв	S _z , мм/зуб	n, об/хв	V, м/хв	L _p , мм	L1, мм	L2, мм	L _{бп} , мм	L _{pх} , мм	Основний час T _o , хв		
																на перехід	на позицію	на операцію
035	II	Установ Б 7.Свердли в двох дет. по одному отв. 15 одноч.	3А646	12	24	0.15	81.75	-	545	41.1	34	2	0	10	46	0.56	0.56	
	III	8. Розточити в двох дет. по одному отв. 16 підрізати по одному дну колодязя		1.85	49.5	0.4	216	-	540	84	45.75	1	2	5	54	0.25	0.25	
	IV	9.Зенкерувати в двох дет по одному отв. 15 одноч.		0.5	25	0.15	87	-	580	45.5	34	2	0	10	46	0.53	0.53	
	V	10.Розточити в двох дет. по одному отв. 16, підрізати дно колодязя		1.05	51.4	0.4	216	-	540	87.15	45.75	1	2	5	54.15	0.25	0.25	
040	-	2.Розточити в двох дет. отвори 16, 15 одночасно 4.Розточити в двох дет. другі отвори 16,15 одноч.	OC368	0.9	53.4	0.05	50	-	1000	167.7	33.7	0	0	10	43.7	0.87		0.872/2
				1.0	27	0.05	50	-	1000	84.78	29.3	0	0	10	39.3	0.786		
				0.9	53.4	0.05	50	-	1000	167.7	33.7	0	0	10	43.7	0.87		
				1.0	27	0.05	50	-	1000	84.78	29.3	0	0	10	39.3	0.786		
050	-	1.Довести площину роз'єму 1	FL 12	P=5 кгс/см ² ; n _o =90 об/хв; n _o =1600 дв.х./хв..													3.141	
055	-	2. Розточити два отв. 9 під штифти, два отв. 15а під підшипники, два колодязя 16 з врізкою канавки в трьох дет. одночас.	020-060	0.45	8	0.03	60	-	2000	50.24	7	0	0	10	17	0.28		1.542/3
				0.5	28	0.03	60	-	2000	175.84	22	0	0	10	32	0.53		
				0.35	54.1	0.03	60	-	2000	340	34	0	0	10	44	0.73		
060	-	2.Підрізати дно колодязя 16 в двох дет. одноч. 4.Підрізати дно іншого колодязя 16 в двох дет. одночасно	OC791	0.5	54	0.05	50	-	1000	169.56	13	0	2	5	20	0.4		0.8/2
				0.5	54	0.05	50	-	1000	169.56	13	0	2	5	20	0.4		
065	-	1.Нарізати різьбу в 10 отв. по площині роз'єму та у 8 отв. в платиках одночас.	020-103	0.75	M8	0.75	187.5	-	250	7.9	25	3	0	17	45.2	0.48		0.48·2

2.8 Визначення норм часу

Розрахунок норм часу проводимо для операції 030 горизонтально-свердлильна, що виконується на горизонтально-свердлильному двохшпіндельному верстаті 120-109.

Деталь – корпус НШ20М-4-01-01-08.

Маса заготовки – 1,98 кг.

Пристрій з пневматичним затиском (2 шт).

Контрольний інструмент: калібр-пробка.

Основний час на обробку двох деталей $T_0=0,525$ хв.

Визначаємо допоміжний час на обробку [1, 2], дані наводимо у табл. 2.7.

Таблиця 2.7 – Допоміжний час

Номер та зміст переходів допоміжного часу	Допоміжний час ,хв		Джерело
	що перекривається	що не перекривається	
1.Встановити та зняти деталь		0.18	Карта13 ,п. 42 к. 13, л. 5, п. 91 паспорт к. 13, л. 6, п. 121 к. 74, л. 4, п. 52
2. Закріпити та відкріпити деталь		0.03·2	
5. Ввімкнути цикл		0.03	
6. Очистити пристрій від стружки		0.05	
6. Контроль деталей	0.07		
Разом	0.07	0.32	

Визначаємо оперативний час, хв.

$$T_{оп} = T_0 + T_{доп}$$

$$T_{оп} = 0.525 + 0.32 = 0.845 \text{ на дві деталі}$$

Визначаємо α – процент часу на обслуговування: $\alpha = 3\%$.

Визначаємо час на обслуговування:

$$T_{обсл} = \frac{T_{оп} \cdot \alpha}{100} = \frac{0,4225 \cdot 3}{100} = 0,013 \text{ хв.}$$

Визначаємо відсоток часу на відпочинок: $\beta = 6\%$.

Визначаємо час на відпочинок:

$$T_{відп} = \frac{T_{оп} \cdot \beta}{100} = \frac{0,4225 \cdot 6}{100} = 0,026 \text{ хв.}$$

Визначаємо штучний час:

$$T_{ум} = T_{он} + T_{обсл} + T_{відп} = 0,4225 + 0,013 + 0,026 = 0,4615 \text{ хв.}$$

Визначаємо норму виробітку, шт

$$H_6 = \frac{T_{зм}}{T_{ум}},$$

де $T_{зм} = 480$ хв на зміну.

$$H_6 = \frac{480}{0,4615} = 1040 \text{ шт.}$$

Розрахунок норм часу на інші операції [1, 2] наведено в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8 – Норми часу.

№ операції	Основний час, хв	Допоміжний час, хв	Оперативний час, хв	Відсоток основного часу в оперативному, хв	α , %	Час на обслуговування, хв	β , %	Час на відпочинок, хв	Штучний час, хв	Норма виробітку, шт
005	0.667	-	0.667	100	6	0.04	6	0.04	0.747	777
010	0.62	0.198	0.818	76	6	0.049	6	0.049	0.916	524
025	0.66	0.158	0.818	81	6	0.049	6	0.049	0.916	524
030	0.525/2	0.32	0.4225	62	3	0.013	6	0.026	0.4615	1040
035	0.562/2	0.23	0.79	71	9	0.071	7	0.055	0.926	518
040	0.872/2	0.372	1.242	70	9	0.11	6	0.075	1.427	336
050	3.141	0.19	3.331	96	6	0.2	5	0.166	3.696	129
055	1.542/3	0.425	1.452	71	9	0.13	6	0.087	1.669	287
060	1.0/2	0.428	0.714	65	9	0.06	6	0.04	0.814	589
065	0.48/2	0.744	1.704	45	6	0.102	6	0.102	1.908	251

3 Конструкторська частина

3.1 Опис різального інструменту

Для обробки отвору $\varnothing 25^{+0,52}$ мм, підрізки торця в деталі корпус НШ20М-4-01-01 08 на верстаті 3А646 використовується зенкер торцевий. Матеріал оброблюємої деталі алюмінієвий сплав АК7МЗ ДСТУ 2839-94.

Зенкер має збірну конструкцію, корпус і хвостовик виготовлені із сталі 45 ГОСТ 1050-88 і підлягає термообробці з метою одержання твердості 35...42 HRC. Корпус має циліндричну форму. На торці корпусу зенкера припаяні 4 ріжучі пластики. Матеріал ріжучої частини ВК6. На поверхні корпусу передбачені 4 гвинтові канавки. Для кріплення хвостовик зенкера має конічну форму, конус морзе 4 ГОСТ 25557-82. За допомогою хвостовика зенкер встановлюється в патрон. На кінці хвостовика знаходиться лапка через яку відбувається передача обертового моменту [8].

Пластини припаяні до корпусу латунню марки Л63 ГОСТ 15527-70.

Геометричні параметри зенкера.

Діаметр зенкера приймаємо виходячи з діаметра отвору з урахуванням зносу, $D = 25,15_{-0,05}$ мм.

Кількість зубців зенкера приймаємо через порівняно великий припуск на обробку глухого отвору, який має велику довжину різання.

Зенкер має довжину робочої частини 100 мм. Передній кут зенкера $\gamma = 8^\circ$, калібруюча частина має зворотній конус: 0,1 мм на довжині пластики.

Задній кут зенкера $\alpha = 12^\circ$. Допоміжний кут в плані $\varphi_1 = 15^\circ$. Головний кут в плані $\varphi = 90^\circ$. Кут нахилу гвинтової канавки $\omega = 10^\circ$. Розміри на довжині використовуються конструктивно. Зенкер маркують, наносять його номер та марку твердого сплаву ВК6.

Складальне креслення зенкера наведено в додатках до роботи.

3.2 Опис контрольного пристрою

Пристрій контрольний призначений для контролю міжцентрової відстані 45 ± 0.010 мм отворів під підшипники.

Технічна характеристика:

Границі вимірювання, мм	± 0.02
Похибка на всій границі вимірювання, мм	0.006
Зусилля вимірювання, кг	0.200
Габаритні розміри, мм	235x158x128

Склад пристрою:

1. Контрольний пристрій складений;
2. Індикатор 1МИГ ГОСТ 9696-82;
3. Контрольний зразок.

Контрольний пристрій складається з корпусу поз. 6. В корпусі, за допомогою головки поз. 14 і шайби сферичної поз. 16, закріплений нерухомий палець поз. 3. Планками поз. 9 і пластиною поз. 8 до корпусу кріпиться рама поз. 15. В рамі встановлений другий палець поз. 3. Індикатор поз. 24 закріплений цангою поз. 11 і гайкою поз. 10, в рамі поз. 15. Вимірювальний наконечник індикатору торкається упора поз. 13, встановленого в рамі поз. 15. Рух рами обмежується установочним гвинтом поз.7. Встановлення індикатора на нуль здійснюється по контрольному зразку поз. 4. Відхилення стрілки індикатору від нуля і буде відхиленням міжцентрової відстані в межах допуску на розмір.

Порядок роботи

Перед початком роботи з контрольним пристроєм виконати огляд пристрою, перевірити його працездатність. Індикатор повинен бути жорстко

закріпленим в цангі поз. 11 гайкою поз. 10, а вимірювальний наконечник повинен бути щільно притиснутий до упору поз. 13. При натисненні на рухомий палець стрілка індикатора повинна відхилитися від свого положення. Перед початком роботи ретельно протерти робочі поверхні пристрою. Деталь перед початком роботи ретельно протерти та установити на підставку поз. 1, що встановлена на корпусі поз. 6 таким чином, щоб пальці увійшли в установчі отвори деталі. Підпружинений палець щільно встановиться в отворі, а рухомий палець встановиться в рамі і займе положення, яке відповідає міжцентровій відстані деталі.

Принцип заміру полягає у порівнянні показників пристрою по контрольному зразку та контролюємій деталі. Деталь вважається годною по міжцентровій відстані при відхиленні стрілки індикатора на величину ± 0.010 мм з урахуванням дійсно виготовленого розміру контрольного зразку.

Складальне креслення пристосування наведене в додатках до роботи.

ВИСНОВКИ

В ході виконання кваліфікаційної роботи була вивчена та проаналізована конструкція деталі, метод отримання заготовки, заводський технологічний процес виготовлення корпусу НШ20М-4-01-01-08.

Запропоновано раціоналізацію технологічного процесу. З метою скорочення трудомісткості обробки операцію 235 вертикально-свердлильна замінили спеціальною свердлильно операцією. Пропонована операція виконується на спеціальному двохшпіндельному горизонтально-свердлильному верстаті 120-109. Це дозволяє свердлити нахилений отвір в двох деталях одночасно. При цьому штучний час на обробку скоротиться з 0.984 хв до 0.4615 хв. Це дає змогу скоротити час на 0.5225 хв і збільшити продуктивність праці майже в 2 рази. Зменшення трудомісткості дозволить скоротити кількість робочих місць, кількість працюючих, собівартість продукції.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Методичні рекомендації до кваліфікаційної роботи / Укл.: І.І. Павленко, В.А. Мажара, К.К. Щербина, О.І. Скібінський. – Кроп-цький: ЦНТУ, 2021 – 42 с.
2. Технологія машинобудування. Методичні вказівки до виконання курсового проекту з технології машинобудування для студентів спеціальностей «Прикладна механіка», «Галузеве машинобудування» денної та заочної форм навчання / Укл.: І.І. Павленко, А.М. Артюхов, М.М. Підгаєцький, В.А. Мажара, М.О. Сторожук. – Кропивницький: ЦНТУ, 2018. – 68 с.
3. Бондаренко С.Г. Основи технології машинобудування, – Львів: Магнолія, 2006.
4. Шестеренна гідромашина [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Шестеренна_гідромашина.
5. Гідроприводи та гідропневмоавтоматика: Підручник / В. О. Федорець, М. Н. Педченко, В. Б. Струтинський та ін. ; За ред. В. О. Федорця. – Київ: Вища школа, 1995. – 463 с.
6. Боженко Л.І. Технологія машинобудування. Проектування та виробництво заготовок, - Львів: Світ, 1996 – 368с.
7. Методичні рекомендації до виконання самостійних робіт з дисципліни: «Технологія обробки типових деталей та складання машин». Для здобувачів спеціальностей: 131 Прикладна механіка, 133 Галузеве машинобудування / Укл.: О.І. Скібінський, В.М. Селєхова. – Кропивницький: ЦНТУ, 2023. – 93 с.
8. Методичні вказівки до дипломного проектування зі спеціальності 8.090202 “Технологія машинобудування” – Кіровоград: КДТУ, 2002.